

John Scalzi
Old Man's War

DŽONS SKALZI

SIRMGALVJU
KARŠ

IZDEVNIECĪBA
PROMETEJS

UDK 821.111(73)-3

Sk148

John Scalzi
Old Man's War

Copyright © 2006 by John Scalzi
The moral right of the author has been asserted.
All rights reserved.
Translation copyright © 2022

Šis ir daiļliteratūras darbs. Visas personas, organizācijas un
notikumi, kas aprakstīti šai romānā, ir autora iztēles auglis.
Visas šī darba tiesības ir aizsargātas. Izdevumu reproducēt, kopēt vai
citādi pavairot un izplatīt bez apgāda rakstiskas atļaujas ir aizliegts.

Izdevniecība Prometejs
SIA Prometejs AB, Tīlta ielā 20
www.prometejs.lv

No angļu valodas tulkojis Uldis Šēns
Redaktore Kristīne Zute

© Tulkojums latviešu valodā, izdevniecība *Prometejs*
ISBN 978-9934-553-27-1
Grāmata iespiesta SIA Jelgavas tipogrāfija

I DAĞA

1. nodaļa

Savā septiņdesmit piektajā dzimšanas dienā es paveicu divus darbus. Vispirms apmeklēju sievas kapu. Pēc tam iestājos armijā.

Ketijas kapa apmeklējums bija ierastākā no šīm darbībām. Viņa ir apglabāta Heriskrikas kapsētā — labi ja jūdzes attālumā no mājām, kur joprojām mitinājos un kur savulaik veidojām savu ģimeni. Sagādāt sievai mūža mājas, iespējams, bija sarežģītāk, nekā pienāktos — neparedzēdami vajadzību pēc apbedīšanas, ne viens, ne otrs nebijām veikuši priekšdarbus. Ķildoties ar kapsētas direktoru par to, ka sieva nav rezervējusi sev kapavietu, bija — visnotaļ atbilstoši izsakoties — nāvīgi pazemojoši. Mans dēls Čārlijs, kurš vienlaikus bija arī mērs, uzspieda uz dažām svirām un izkārtoja kapavietu. Būšana par mēra tēvu tomēr sniedz zināmas priekšrocības.

Tātad — kaps. Vienkāršs, necils, ar nelielu piemiņas plāksni, nevis masīvu kapakmeni. Kontrastam — Ketijai blakus ir apglabāta Sendija Keina, kuras kapavietas milzīgo melno pulēta granīta akmeni grezno ar smilšu strūklu iestrādāts Sendijas vidusskolas laiku fotoattēls un kāds sentimentāli raudulīgs Kītsa citāts par jaunības un daiļuma nāvi. Tipiski Sendijas stilā. Ketiju neapšaubāmi uzjautrinātu tas, ka Sendija ir iekārtojusi viņai līdzās ar visu teatrāli lepno kapakmeni; visu dzīvi Sendija sevi izklaidēja, īstenojot pasīvi agresīvu sāncensību ar Ketiju. Ja mana sieva izcepa apkaimes labdarības tirdziņam vienu lielo pīrāgu, Sendija atnesa trīs pīrāgus un gana uzkrītoši pūtās, ja Ketijas pīrāgu kāds nopirka

vispirms. Ketija raudzīja nogludināt nesaskaņas, jau pirms tirgošanās sākuma iegādājoties vienu no Sendijas pīrāgiem. Grūti spriest, vai šāds žests patiesībā visu nepadarīja vēl ļaunāku.

Jādomā, ka Sendijas kapakmens varētu būt kā pēdējais vārds sieviešu sāncensībā, beidzamā iespēja izrādīt pārākumu, ko vairs nevar atspēkot, jo Ketijas galu galā vairs nav. No otras puses, pat nevaru atminēties kādu apmeklējam Sendijas kapu. Trīs mēnešus pēc Sendijas nāves Stīvs Keins, kura sejā beidzot bija negaistoši iegūlies starpštatu šosejas platuma smaids, pārdeva māju un pārcēlās uz Arizonu. Pēc kāda laika saņēmu no viņa pastkarti — viņš bija sameties kopā ar vietējo sievieti, kura pirms piecdesmit gadiem bijusi pornozvaigzne. Pēc šādu jaunumu saņemšanas veselu nedēļu jutos kā aptraipīts. Sendijas bērni un mazbērni mīt kaimiņu pilsētā, taču, zinot, cik bieži viņi ierodas šeit, tikpat labi varētu mitināties Arizonā. Nav izslēgts, ka esmu vienīgais, kurš kopš Sendijas bērēm lasījis Kīta citātu uz kapakmens — un arī tad garāmskrienot, pa ceļam pie sievas kapa turpat līdzās.

Uz Ketijas plāksnes ir viņas pilnais vārds (Ketrina Rebeka Perija), dzimšanas un miršanas datums un teksts “MĪĻOTĀ SIEVA UN MĀTE”. Ikreiz ieradies, es šos vārdus pārlasu vēl un vēlreiz. Citādi es nespēju: šie četri vārdi ir tik neatbilstīgs un vienlaikus tik precīzs cilvēka mūža apkopojums. Tukša frāze, kas par aizgājēju nepavēsta neko — ne to, kā viņa sagaidīja katru dienu, ne to, kā viņa strādāja, ne to, kādas bija viņas intereses un kurp viņai patika ceļot. No tās nekādi nevar izsecināt, kāda bija viņas iemīļotā krāsa, kāds bija viņas iecienītākais matu sakārtojums, par ko viņa mēdza balsot vēlēšanās, kāda bija viņas humora izjūta. Neuzzināsi neko, izņemot faktu, ka viņa bijusi mīlēta. Un tā patiesi bija. Viņai šķistu, ka ar to ir gana.

Man riebjas te nākt. Ienīstu to, ka sieviete, ar kuru laulībā pavadīti četrdesmit divi gadi, ir mirusi; to, ka vienubrīd sestdienas rītā virtuvē viņa bļodā maisīja vafeļu miklu un klāstīja par iepriekšējā vakarā pieredzēto ķīviņu bibliotēkas padomes sapulcē, bet jau nākamajā mirklī viņas augums raustījās uz grīdas ar triekas plosītām smadzenēm. Ienīstu to, ka viņas pēdējie vārdi bija: “Sasodīts, kur es esmu nobāzusi vaniļu?”

Es ienīstu to, ka esmu kļuvis par tādu veci, kurš ierodas kapsētā, lai pabūtu kopā ar savu mirušo sievu. Būdams (krietni) jaunāks, es mēdzu tincināt Ketiju — kāda jēga no tāda gājiena. Pūstošas gaļas un kaulu čupa, kas reiz bija cilvēks, tagad vairs tāds nav; tā ir tikai pūstošas gaļas un kaulu čupa. Cilvēka vairs nav — tas ir devies uz debesīm vai ellī; vai kaut kur citur, vai arī nekur. Tikpat labi vari apciemot kautķermeni. Bet, kaut arī vecumā cilvēks nonāk pie līdzīga secinājuma, šoreiz viņam alga viena. Viņam nekā cita vairs nav.

Lai cik ļoti neieredzēju kapsētu, tomēr esmu pateicīgs, ka tāda ir. Man sievas pietrūkst. Viegļāk pēc viņas ir ilgoties kapsētā, kur viņa ieradās jau mirusi, nevis visās tajās vietās, kurās viņa bijusi vēl dzīves laikā.

Ilgi neuzkavējos — tāds ir mans ieradums. Vien tik ilgi, lai sajustu dzēlienu, kas joprojām, pat pēc astoņiem gadiem, šķiet gana sāpīgs; tāds, kas vienlaikus arī atgādina, vai tiešām man nav nekā cita darāma — vienīgi kvernēt kapsētā kā tādām vecām nolāpītam idiotam. Kā dzelts es nekavējoties pagriezos un devos prom, pat nepalūkojies apkārt. Tā bija beidzamā reize, kad ierados kapsētā pie sievas atdusas vietas, taču es negribēju pārāk pūlēties to saglabāt atmiņā. Kā jau minēju, šeit viņa ieradās jau mirusi. Nav īpaši vērts to atcerēties.

Tiesa — ja tā padomā, pieteikšanās armijā arī nebija nekas ārkārtējs.

Manā mazajā pilsētiņā nemaz nav armijas rekrutēšanas punkta. Lai pieteiktos, nācās braukt uz Grīnvilu, mūsu apgabala centru. Rekrutēšanas punkts bija iekārtots necila veikala telpās ielas malā; tam vienā pusē dienas dīki vilka štata licencēta alkohola tirgotava, bet otrā — tetovēšanas salons. Atkarībā no secības, kādā šīs iestādes apmeklē, nākamajā rītā varēja pamosties pamatīgā ķezā.

Biroja iekārtojums izrādījās vēl necilāks, ja vien tas bija iespējams. Telpā atradās rakstāmgalds ar datoru un printeri, amatpersona, kas sēdēja pie šī galdā, divi krēsli iepretim galdam un vēl seši krēsli, kas rindojās gar sienu. Uz kafijas galdiņa pie krēslu rindas mētājās brošūras par rekrutēšanu, kā arī veci *Time* un *Newsweek* numuri. Mēs ar Ketiju, protams, bijām apmeklējuši šo iestādi pirms gadiem desmit; man bija aizdomas,

ka kopš tā laika te nekas nav pat pārvietots, kur nu vēl mainījies, un tas attiecās arī uz žurnāliem. Vienīgi amatpersona acimredzot bija cita. Vismaz neatminu, ka toreizējam darbiniekam būtu bijuši tik kupli mati. Vai krūtis.

Rekrutētāja rosīgi klabināja tastatūru un, man ienākot, pat nepapūlējās pacelt acis. “Tūliņ jums pievērsīšos,” viņa noburkšķēja, savā ziņā instinktīvi reaģējot uz durvju atvēršanos.

“Es pagaidīšu,” attraucu. “Redzu, ka jūs te jau gāž no kājām.”

Mans teju sarkastiskais jociņš palika neievērots un nenovērtēts, līdzīgi kā gandrīz visi mani pēdējo gadu centieni šajā jomā; jāpriecejas, ka neesmu zaudējis formu. Es apsēdos iepretim rakstāmgaldam un gaidīju, līdz rekrutētāja pabeigs savu darāmo.

“Jūs nākdams vai aiziedams?” viņa ierunājās, joprojām pat nepacēlusi acis uz mani.

“Kā, lūdzu?” es nesapratu.

“Nākdams vai aiziedams?” viņa atkātoja. “Ienācāt aizpildīt pieteikšanās nodoma veidlapu, vai arī dodaties prom, lai sāktu dienestu?”

“Ā. Dodos prom, lūdzu.”

Mana atbilde beidzot pamudināja darbinieci pievērst man skatienu, miedzot acis aiz visai smagnējām brillēm.

“Jūs esat Džons Perijs,” sieviete zināja teikt.

“Tā mani sauc. Kā jūs uzminējāt?”

Viņa atkal pievērsās ekrānam. “Lielākā daļa jauno rekrūšu ierodas dzimšanas dienā, kaut arī viņiem ir vēl trīsdesmit dienu laika, lai oficiāli pieteiktos armijā. Šodien tuvākajā apkaimē dzimšanas dienas ir tikai trim. Mērija Velorija piezvanīja, lai atteiktos. Un neizskatās, ka jūsu vārds būtu Sintija Smita.”

“Esmu bezgala pateicīgs to dzirdēt,” es attraucu.

“Un, tā kā jūs neieradāties veikt sākotnējo pieteikšanos,” sieviete turpināja runāt, neņemdamā vērā manu kārtējo mēģinājumu pajokot, “atliek loģiski secināt, ka esat Džons Perijs.”

“Tikpat labi esmu vientuļš vecuks, kas klaiņo apkārt, meklēdams kādu sarunas biedru,” es aizrādīju.

“Tādi šeit bieži negadās,” sieviete atteica. “Tos parasti aizbiedē jau-nieši no blakus salona ar dēmonu tetovējumiem.”

Beidzot viņa pastūma tastatūru sāņus un pilnībā pievērsās man.

“Tātad tā. Lūdzu, uzrādiet kādu personu apliecinošo dokumentu.”

“Bet jūs jau zināt, kas es esmu,” es viņai atgādināja.

“Būs labāk, ja pārliecināsimies,” viņa neatlaidās. To sakot, sievie-tes sejā neparādījās ne niecīgākā smaida atblāzma. Acīmredzot ikdienas saskarsme ar veciem plāpīgiem sakārņiem bija prasījusi savu.

Es pasniedzu autovadītāja apliecību, dzimšanas apliecību un nacio-nālās identitātes karti. Tos paņēmusi, viņa izvilka no rakstāmgalda mazo planšeti, pieslēdza datoram un pastūma tuvāk man. Es piespiedu plaukstu planšetes ekrānam un pagaidīju, līdz to noskenēs. Paņēmusi planšeti, darbiniece noslidināja manu personu apliecinošo dokumentu cauri tās sānu gropei, lai pārliecinātos par informācijas atbilstību. “Jūs esat Džons Perijs,” viņa pēdīgi sacīja.

“Esam atgriezušies sākumpunktā,” es piezīmēju.

Sieviete atkal nelikās dzirdam. “Pirms desmit gadiem Pieteikšanās nodoma orientācijas sesijas laikā jūs saņēmāt informāciju par Koloniju Aizsardzības spēkiem un pienākumiem un saistībām, kuras jums būtu jāievēro, iestājoties KAS,” darbiniece noskaitīja tādā tonī, kas liecināja — šo teikumu viņa atkārtu vismaz reizi dienā, katru dienu un lielāko daļu savas karjeras. “Piedevām kopš tā laika jums ir nosūtīti atgādinājuma materiāli par pienākumiem un saistībām, kuras jūs uzņemtus, iestājo-ties šajos spēkos. Vai šobrīd jums ir nepieciešama papildu informācija vai atgādinājuma prezentācija? Vai arī jūs pilnībā izprotat pienākumus un saistības, kuras grasāties uzņemties? Nemiet vērā, ka par atgādinājuma materiālu pieprasīšanu, kā arī par atteikumu patlaban iestāties Koloniju Aizsardzības spēkos sods nav paredzēts.”

Atmiņā atausa nodoma orientācijas sesija. Pirmajā daļā bariņš senioru tupēja uz saliekamajiem krēsliem Grīnvilas sabiedriskajā centrā, locīja iekšā virtuļus, malkoja kafiju un klausījās, kā KAS funkcionārs vienmuļi klāsta cilvēku veidoto koloniju vēsturi. Pēc lekcijas viņš izdalīja pamfletus par dzīvi KAS dienestā, kas acīmredzami īpaši neatšķīrās no

dzīves citos militārajos dienestos. Jautājumu un atbilžu sadaļā mēs uzzinājām, ka lektors nemaz nav KAS biedrs, bet gan uz Zemes salīgts vadīt prezentācijas Maiami ielejas apkaimē.

Orientācijas sesijas otrajā daļā tika veikta īsa medicīniskā apskate — ienāca ārsts, paņēma asinis, nobrauca gar vaiga iekšpusi ar vates irbulīti, lai nokasītu vienu otru šūnu, un veica smadzeņu skenēšanu. Jādomā, ka tiku atzīts par derīgu. Kopš tā laika ik gadu man pa pastu piesūtīja tādu pašu pamfletu, kādu man izsniedza orientācijas sesijā. Sākot ar trešo gadu, es tos metu atkritumos. Vairs neesmu tos lasījis.

“Man ir skaidrs,” es bildu.

Sieviete pamāja, izņēma no rakstāmgalda papīra lapu un pildspalvu un pasniedza man. Uz papīra bija vairākas rindkopas, un zem katras atstāta vieta parakstam. Es atminējos šo veidlapu redzējis — ļoti līdzīgu biju parakstījis pirms desmit gadiem, tā apliecinot, ka apzinos, kas mani sagaida desmitgadi vēlāk.

“Lasīšu jums priekšā visus punktus pēc kārtas,” viņa pavēstīja. “Kad esat noklausījis katru punktu, ja saprotat dzirdēto un piekrītat tam, lūdzu, parakstieties un norādiet datumu uz līnijas tieši zem katra tikko dzirdētā punkta. Ja rodas jautājumi, lūdzu, uzdodiet tos pēc katra nolāsītā punkta. Ja noklausījies jūs nesaprotat dzirdēto un izskaidroto vai arī nepiekrītat tam, tad neparakstieties. Vai skaidrs?”

“Skaidrs,” es apliecināju.

“Ļoti labi,” sieviete noteica. “Pirmais punkts. Es, apakšā parakstījis, apliecinu un saprotu, ka brīvprātīgi, pēc savas brīvas gribas un bez spaidiem iestājos Koloniju Aizsardzības spēkos uz dienesta laiku, kas nav mazāks par diviem gadiem. Turklāt es saprotu, ka Koloniju Aizsardzības spēki papildus var vienpusēji pagarināt dienestu uz laiku līdz pat astoņiem gadiem kara un piespiedu apstākļu gadījumā.”

Šī pagarinājuma klauzula “kopā desmit gadi” man nebija jaunums — vienu vai divas reizes biju lasījis man atsūtīto informāciju —, taču neviļus ieprātojos, cik cilvēku pārāk pavirši izlasījuši šo teksta daļu un cik daudzi no tiem, kuri tai pievērsa uzmanību, patiešām pieļāva domu, ka būs spiesti palikt dienestā desmit gadus. Man šķita, ka Koloniju

Aizsardzības spēki nepagērētu desmit gadu ilgu dienestu, ja vien neuzskatītu to par nepieciešamu. Karantīnas likumu dēļ mēs par koloniāļajiem kariem dzirdam maz. Taču dzirdam pietiekami, lai noģistu, ka tur, Visumā, nevalda miers.

Es parakstījos.

“Otrais punkts. Es saprotu, ka, brīvprātīgi iestājoties Koloniju Aizsardzības spēkos, es piekrītu nēsāt ieročus un izmantot tos cīņā pret Koloniālās Savienības ienaidniekiem, tostarp citiem cilvēku bruņotajiem spēkiem. Dienesta laikā es nedrīkstu atteikties saskaņā ar pavēli nēsāt un izmantot ieročus vai atsaukties uz reliģiskiem vai morāliem iebildumiem pret šādām darbībām, lai izvairītos no kaujas dienesta.”

Cik cilvēku brīvprātīgi iestājas armijā un pēc tam vēlas atteikties no dienesta sirdsapziņas apsvērumu dēļ? Es parakstījos.

“Trešais punkts. Es saprotu un piekrītu, ka godprātīgi un bez liekas kavēšanās pildīšu augstākstāvošo virsnieku dotās pavēles un norādījumus, kā to paredz Vienotais Koloniju Aizsardzības spēku uzvedības kodekss.”

Es parakstījos.

“Ceturtais punkts. Es saprotu, ka, brīvprātīgi iestājoties Koloniju Aizsardzības spēkos, es piekrītu jebkādiem medicīniskiem, ķirurģiskiem vai terapeitiskiem režīmiem vai procedūrām, kuras Koloniju Aizsardzības spēki uzskata par nepieciešamām, lai uzlabotu manu kaujas gatavību.”

Lūk, te nu bija iemesls, kādēļ es un neskaitāmi citi septiņdesmit piecu gadu vecumu sasniegušie ik gadu pieteicās armijā.

Reiz es centos iegalvot vectēvam, ka brīdī, kad būšu sasniedzis viņa vecumu, cilvēce būs izprātojusi, kā ievērojami pagarināt dzīves ilgumu. Mani izsmējis, viņš aizrādīja, ka tieši uz to pašu savulaik bija cerējis pats, bet te nu viņš sēž — savecējis tik un tā. Un te nu sēžu es pats. Ar novecošanu nelaime tāda, ka problēmas nerodas viena pēc otras, pēc kārtas — viss sliktais vienmēr sabrūk virsū vienlaikus un uzreiz.

Novecošanu apturēt nav iespējams. Tai var sekmīgi pretoties ar gēnu terapiju, orgānu aizvietošanu un plastikas ķirurģiju. Taču agrāk vai vēlāk vecums cilvēku tik un tā panāk. Ja tiks pie jaunas plaušas, tad

izšaus vārsts sirdij. Ja tiksi pie jaunas sirds, aknas uzblīdīs kā piepūšamais baseins. Ja nomainīsi aknas, dabūsi triekas bliezienu. Tas ir novecošanas trumpis — smadzenes pagaidām nomainīt nevar.

Cilvēka paredzamais dzīves ilgums jau labi pasen bija sasniedzis deviņdesmit gadu atzīmi un kopš tā laika nav mainījies. Mums izdevās izspiest vēl teju divdesmit gadu no “nominālā septiņdesmitnieka”, un tad acīmredzot dievs ir spītā spēris kāju pie zemes. Ļaudis var dzīvot ilgāk un patiešām arī dzīvo — tomēr šos papildu gadus viņi pavada kā sirmgalvj. Šajā ziņā nekas dziži nav mainījies.

Paskat, tu pats — divdesmit piecu, trīsdesmit piecu, četrdesmit piecu vai pat piecdesmit piecu gadu vecumā tev šķiet, ka vēl spēsi stāties pretī pasaules sagādātajiem pārbaudījumiem. Kad pienāk sešdesmit pieci un organisms sāk ceļu pretī neizbēgamam fiziskam sabrukumam, šie noslēpumainie “medicīniskie, ķirurģiskie vai terapeitiskie režīmi vai procedūras” sāk raisīt tevī interesi. Drīz vien pienāk septiņdesmit pieci, draugi ir miruši, tev ir nomainīts vismaz viens svarīgs orgāns, uz tualeti naktī ej četras reizes un, uzkāpdams vienu kāpņu laidieni, jau esi maķēnit aizelsies. Tomēr tev vēl stāsta, ka savam vecumam esi itin labā fiziskajā formā.

Izredzes samainīt šādu stāvokli pret desmitgadi jaunas dzīves kaujas laukā sāk izskatīties ellīgi tīkamas. Īpaši tādēļ — ja no tādas izdevības atsakās, pēc desmit gadiem pienāks astoņdesmit pieci, tev vairs nebūs prostatas, un no krunkainas rozīnes tu atšķirsies vienīgi ar to, ka rozīnei tāda prostata nekad nav bijusi.

Kādā veidā KAS izdodas pagriezt vecuma ritējumu pretējā virzienā? Šeit, lejā, to neviens nezina. Uz Zemes mītošie zinātnieki nemāk paskaidrot, kā tas panākts, un neprot šo procesu replicēt — un neba jau tāpēc, ka necenstos. KAS uz Zemes nedarbojas, tālab KAS veterānu iztaujāt nav iespējams. Tomēr KAS vervē karaspēku tikai uz mūsu planētas, tālab arī kolonisti ir neziņā — pat ja būtu iespēja viņus iztaujāt, bet tādas iespējas nav. Visas KAS veiktās medicīniskās manipulācijas tiek veiktas ārpus mūsu pasaules, pašu KAS pārvaldītajās zonās, ārpus globālās vai valstu valdību redzesloka. Tālab uz tēvoča Sema vai citu palīdzību var necerēt.

Laiku pa laikam kādas valsts likumdošana, prezidents vai diktators sasparojas aizliegt KAS rekrutēšanu, līdz šie spēki atklās savus noslēpumus. KAS nekad nestrīdas pretī, vienīgi savāc mantiņas un aiziet. Un tad visi septiņdesmit piecus gadus vecie šīs valsts iedzīvotāji dodas tālos ārzemju braucienos, no kuriem nekad neatgriežas. KAS nesniedz nekādus paskaidrojumus, nekādus pamatojumus, nekādas norādes. Ja gribas zināt, kā cilvēkiem dāvā otro jaunību, nākas iestāties šajos spēkos.

Es parakstījos.

“Piektais punkts. Es saprotu, ka, brīvprātīgi iestājoties Koloniju Aizsardzības spēkos, es atsakos no savas nacionālpolitiskās vienības, šajā gadījumā Amerikas Savienoto Valstu, pilsonības, kā arī rezidences franšīzes, kas sniedz tiesības dzīvot uz planētas Zeme. Es saprotu, ka mana pilsoniskā piederība turpmāk būs Koloniālā Savienība, konkrētāk — Koloniju Aizsardzības spēki. Turklāt es pilnībā apzinos un saprotu, ka, atsakoties no vietējās pilsonības un planētas rezidences franšīzes, man turpmāk ir liegta atgriešanās uz Zemes, un pēc mana dienesta termiņa beigām Koloniju Aizsardzības spēkos tikšu pārcelts uz jebkuru koloniju, kur mani norīkos Koloniālā Savienība un/vai Koloniju Aizsardzības spēki.”

Vienkāršāk izsakoties — mājās vairs netiksi. Šis punkts ir neatņemama Karantīnas likumu sastāvdaļa, kurus Koloniālā Savienība un KAS vismaz oficiāli ieviesa, lai pasargātu Zemi no jebkādam turpmākām ksenobioloģiskām katastrofām, piemēram, Čokura. Savulaik Zemes ļautiņi bija ar rokām un kājām par šo karantīnu. Savādi — cik savrupa kļūst planēta, kad viena gada laikā trešdaļa tās vīriešu neatgriezeniski zaudē auglību. Tagad cilvēki par ierobežojumiem vairs nav tik iejūsmināti — Zeme viņiem ir apnikusi, viņi vēlas apskatīt pārējo Visumu, un bezbērnu radagabals vectēva brālis Volts ir pilnībā izgaisis no atmiņas. Taču KS un KAS ir vienīgie, kuru īpašumā ir kosmosa kuģi ar lēciena piedziņu, kas padara iespējamus lidojumus starpzvaigžņu telpā. Tā nu tas ir.

(Tādējādi piekrišana kolonizēt pasaules, kuras KAS liek kolonizēt, ir lielā mērā bezjēdzīga — šādi kuģi ir tikai Savienībai, tālab, visviens, nākas doties turp, kur sūta. Zvaigžņu kuģi stūrēt jau tev nedos.)

Karantīnas likumu un lēciena piedziņas kuģu monopola blakus-efekts ir padarīt principā neiespējamu saziņu starp Zemi un kolonijām (un arī starp pašām kolonijām). Vienīgais veids, kā laikus iegūt atbildi no kādas kolonijas, ir to sūtīt kuģī ar lēciena piedziņu; lai arī nelabprāt, KAS tomēr nodos ziņas un datus, kuru sūta kādas planētas valdība, taču visiem pārējiem tāda laime vis nesmaidīs. Var uzstādīt radiošķīvi un gaidīt, līdz garām plūdis koloniju sūtītie saziņas signālu viļņi, taču Zemei vistuvākā kolonija Alfa atrodas astoņdesmit trīs gaismas gadu attālumā. Tas krietni apgrūtina dzīvīgu starpplanētu tērzēšanu.

Pats neesmu klausinājies apkārt, taču varu iedomāties, ka tieši šis punkts atbaida daudzus iespējamus dienētājus. Sacerēties, ka gribi atgūt jaunību, ir viens, turpretim uzgriezt muguru visam, ko esi pazinis, visiem, kurus esi pazinis vai mīlējis, un visam, ko esi piedzīvojis septiņarpus desmitgažu laikposmā, ir pavisam kas cits. Pamāt ardievas visai savai dzīvei — tas ir kaut kas pagalam ellīgs.

Es parakstījos.

“Sestais un pēdējais punkts,” pabeidza rekrutētāja. “Es apzinos un saprotu, ka septiņdesmit divu stundu laikā pēc šā dokumenta galīgās parakstīšanas vai pēc tam, kad Koloniju Aizsardzības spēki aizgādās mani no Zemes — atkarībā no tā, kurš nosacījums iestājas pirmais —, es tikšu uzskatīts par mirušu visu attiecīgo politisko vienību, šajā gadījumā Ohio štata un Amerikas Savienoto Valstu, likumdošanas izpratnē. Visi man piederošie aktīvi tiks sadalīti saskaņā ar likumu. Visas juridiskās saistības vai pienākumi, kas saskaņā ar likumu izbeidzas nāves gadījumā, tiks izbeigti. Visi iepriekšējie juridiskie ieraksti neatkarīgi no tā, vai tie ir pamatoti, ar šo tiks izsvītroti, un visi parādi tiks dzēsti saskaņā ar likumu. Es atzīstu un saprotu, ka, ja es vēl neesmu nokārtojis savu īpašumu sadali, pēc mana lūguma Koloniju Aizsardzības spēki nodrošinās man juridisku un finansiālu konsultāciju, lai to paveiktu septiņdesmit divu stundu laikā.”

Es parakstījos. Nu man atlika dzīvot septiņdesmit divas stundas. Tēlaini izsakoties.

“Kas notiek, ja es septiņdesmit divu stundu laikā nepametu planētu?” es vaicāju, pasniegdams dokumentu vervētājam.

“Nekas,” paņemdama veidlapu, viņa attrauca. “Vienīgi likuma priekšā jūs esat miris, visa jūsu manta ir sadalīta saskaņā ar jūsu testamentu, jūsu veselības aprūpes un dzīvības pabalsti ir anulēti vai izmaksāti jūsu mantiniekiem, un, ja reiz esat juridiski miris, jums nav likumīgu tiesību iegūt likuma aizsardzību pret noziegumu, sākot ar apmelošanu un beidzot ar slepkavību.”

“Tātad mani jebkurš var tā mierīgi nomaitāt? Bez likumiskām sekām?”

“Nu, tā gluži nav,” viņa norādīja. “Ja jūs tiekat noslepkavots, kaut būdams juridiski miris, tad, cik man zināms, šeit, Ohaio štatā, vainīgo var tiesāt par “mirstīgo atlieku apgānīšanu”.”

“Fascinējoši,” es noteicu.

“Tomēr,” sieviete turpināja runāt lietišķā tonī, kas darīja mani aizvien nervozāku, “parasti tik tālu nenonāk. Jebkurā brīdī šo turpmāko septiņdesmit divu stundu laikā jūs drīkstat vienkārši pārdomāt un atcelt lēmumu pievienoties armijai. Tikai piezvaniet man. Ja neesmu darbā, tad automātiskais zvanu atbildētājs piefiksēs jūsu vārdu. Tiklīdz būsim pārliecinājušies, ka tas tiešām esat jūs, kas lūdz atcelt pieteikšanos dienestam, jūs tiksiet atbrīvots no turpmākajām saistībām. Ņemiet vērā, ka atsakoties jūs zaudējat tiesības jebkad pieteikties dienestam no jauna. Piedāvājums tiek izteikts tikai vienu reizi.”

“Skaidrs!” es bildu. “Vai nepieciešams mani nozvērīnāt?”

“Nē-e,” viņa atteica. “Atlīcis tikai apstrādāt šo veidlapu un izsniegt jums biļeti.”

Sieviete pievērsās datoram, labu brīdi klabināja tastatūru, līdz nospieda ENTER taustiņu.

“Dators pašlaik gatavo jūsu biļeti,” viņa sacīja. “Būs kāds laiciņš jāuzgaida.”

“Labs ir,” es sacīju. “Vai drīkstu uzdot jautājumu?”

“Esmu precējusies,” viņa attrauca.

“To es nemaz negrasījos vaicāt,” es vairījos. “Vai tiešām jums mēdz šeit uzmākties?”

“Regulāri,” viņa sacīja. “Tas ir nudien kaitinoši.”

“Man žēl, ka tā,” es atzinu. Sieviete palocīja galvu. “Tomēr es tikai gribēju noskaidrot, vai pati esat kaut reizi satikusi kādu no KAS?”

“Jūs domājat — ja neskaita jauniesauktos?”

Es pamāju.

“Nē. KAS šeit, lejā, ir nodibinājuši korporāciju, kura vervē rekrūtus, taču neviens no mūsu darbiniekiem nav KAS rindās. Jādomā, ka pat mūsu direktors nav KAS cilvēks. Visu savu informāciju un materiālus mēs saņemam no Koloniālās Savienības vēstniecības personāla, nevis tieši no KAS. Visticamāk, KAS pārstāvji vispār neapmeklē Zemi.”

“Vai jūs nedara bažīgu darbs organizācijā, kuras pārstāvjus nekad negadās satikt?”

“Nē,” sieviete noteica. “Darbs ir normāls, un alga ir pārsteidzoši laba — ņemot vērā, cik maz ir ieguldīts šā biroja interjerā. Tīkmēr jūs pats grasāties iestāties organizācijā, kuras pārstāvjus nekad neesat satīcis. Tas jūs nemaz nedara bažīgu?”

“Nē,” es atzinos. “Esmu vecs, mana sieva ir mirusi, un man nav nekāda diža iemesla te uzkavēties. Vai jūs pati arī pieteiksieties, kad pienāks laiks?”

Sieviete paraustīja plecus. “Man nav iebildumu novēcot.”

“Man jaunībā arī nebija iebildumu novēcot,” es atteicu. “Toties tagad būšana vecam mani bendē nost.”

Printeris klusi iedūcās, un no spraugas izslīdēja papīra lapiņa vizītkartes lielumā. Sieviete pasniedza to man.

“Tā ir jūsu biļete,” viņa paskaidroja. “Tajā esat identificēts kā Džons Perijs un KAS rekrūtis. Nepazaudējiet. Pēc trim dienām no pieturas iepretim mūsu birojam atiet autobuss uz Deitonas lidostu. Izbraukšana ir pusdeviņos no rīta, un es iesaku ierasties laikus. Līdzī atļauts ņemt tikai vienu rokas bagāžas vienību, tālab esiet tik laipns un rūpīgi izvēlieties nesamā saturu. No Deitonas ar reisu vienpadsmitos no rīta aizlidosiet uz Čikāgu un pēc tam divos ar *Delta* uz Nairobi. Turienes laika zona ir deviņas stundas priekšā mums, tālab ieradīsieties aptuveni pusnaktī pēc vietējā laika. Jūs sagaidīs KAS pārstāvis, un jūs varēsiet izvēlēties — traukties ar GaroPupu uz Koloniālo staciju divos naktī vai nedaudz

nosnausties un doties ar nākamo deviņos no rīta. No tā brīža jūs nonākat KAS rokās.”

Es paņēmu biļeti. “Kā man jārikojas, ja kāds no šiem reisiem ieilgst vai nokavējas?”

“Šo piecu gadu laikā, kamēr te strādāju, neviens no šiem reisiem ne reizi nav nokavējis,” viņa mierināja mani.

“O-ho,” es novilku. “Jādomā, ka pat KAS vilcieni stingri ievēro grafiku.”

Darbiniece paraudzījās manī tukšu skatienu.

“Ziniet, es te mēģinu jokot ar jums, kopš ierados,” es bildu.

“Es zinu,” viņa atteica. “Atvainojiet, man bērniībā izoperēja humora izjūtu.”

“Ā...” es apmulsu.

“Tas bija joks,” sieviete attrauca un piecēlusies pastiepa man roku.

“Ā...” es pieslējos stāvus un to satvēru.

“Apsveicu, jauniesauktais!” viņa sacīja. “Lai jums tur, zvaigznēs, smaida laime! Es to saku no sirds,” viņa piebilda.

“Paldies, es to novērtēju,” es noteicu.

Sieviete pamāja, apsēdās krēslā, un viņas acu skatiens zibenīgi pievērsās datora ekrānam. Biju brīvs.

Izgājis pa durvīm, es pamanīju pāri stāvlaukumam uz rekrutēšanas kantori soļojam pavecāku sievieti. Piegāju viņai klāt.

“Sintija Smita?” es viņu uzrunāju.

“Jā,” viņa apstiprināja. “Kā jūs zināt manu vārdu?”

“Tikai gribēju novēlēt jums daudz laimes dzimšanas dienā,” es atzinos un pavērsu ar pirkstu augšup. “Un varbūt mēs vēl tur kādreiz tiksimies.”

Sapratusi manis teiktā nozīmi, viņa pasmaidīja. Todien man beidzot izdevās izvilināt no kāda smaidu. Nākotne sāka rādīties spožāka.

2. nodaļa

Mums paceļoties, Nairobi strauji saruka skatienam, — mēs piegājām pie stikla sienas, it kā atrastos ātrgaitas lifta kabīnē (un tieši tas, protams, GarāPupa ir), un vērojām, kā Zeme aizslid prom.

“No šejienes viņi izskatās pēc skudrām,” blakus smejoties iekreksējās Leons Dīks. “Pēc melnām skudrām!”

Man radās spēcīga vēlme atraut vaļā lodziņu un izludināt Leonu ārā. Diemžēl te nebija nekādu atveramo lodziņu — GarāsPupas “logs”, tāpat kā visa platforma, bija gatavots no dimantu kompozītmateriāliem, tikai caurspīdīgs, lai ceļinieki var aplūkot ainavu lejāk. Platforma bija hermētiski noslēgta, un pēc dažām minūtēm, kad pacelsimies tādā augstumā, kur loga atvēršana izraisītu eksplozīvu dekompresiju, hipoksiju un nāvi, tas mums lieti noderēs.

Tā nu Leonam nesanāks piepeši un pagalam negaidīti atgriezties Zemes skavās. Žēl gan. Leons bija piezīdies man Čikāgā kā uzblīdusi, alus un desiņas pierijusies ērce; pārsteidzoši, ka cilvēks, kura asins sastāvā neapšaubāmi vismaz puse ir cūkgaļas tauku, ir spējis nodzīvot līdz septiņdesmit piecu gadu vecumam. Daļu lidojuma uz Nairobi es pavadīju, klausīdamies viņu bezdam un pārspriežam paša izvirzīto derdzīgo teoriju saistībā ar koloniju rasu sastāvu. Bezdeļi bija patīkamākā šī monologa sastāvdaļa; nekad dzīvē es nebiju tik dedzīgi kārojis iegādāties austiņas reisa izklaides programmas nolūkos.

Biju cerējis tikt no tā tipa vaļā, no Nairobi paceļoties ar pirmo Garās-Pupas reisu. Viņš izskatījās pēc tāda, kuram pēc veselas dienas rosīgas gāzu laišanas būtu nepieciešama atpūta. Bet veltīgi! Doma, ka būs jāpavada vēl sešas stundas Leona un viņa pirdienu sabiedrībā, bija vienkārši neizturama; ja vien GarāsPupas platformai *būtu* logi, tad, ņemot vērā to, ka Leonu izsviest ārā nevaru, es varētu izmesties pa logu pats. Bet tā vietā es atvainojos un aizbildinājos ar vienīgo pienācīgo ieganstu, ar kuru varēju uz laiku no viņa atkratīties, — proti, paziņoju, ka iešu atviegloties. Leons atņurdēja, ka viņam nav iebildumu. Es aizklīdu pretēji pulksteņrādītāju kustības virzienam, dodoties uz tualešu pusi, taču patiesībā mans mērķis bija atrast kādu kaktiņu, kur patverties no ceļabiedra.

Tas gan nebūs nekāds vieglais uzdevums. Pupas platforma bija veidota virtuļa formā un pletās aptuveni simts pēdu diametrā. Virtuļa “caurums”, pa kuru platforma slīdēja augšup pa Pupu, bija apmēram divdesmit pēdu plats. Kabeļa diametrs, protams, bija mazliet šaurāks, teiksim, apmēram astoņpadsmit pēdu — tiesa, ja tā padomā, tas nešķiet īpaši biezs, zinot, ka tas stiepgas vairāku tūkstošu jūdžu garumā. Pārējo platformas vietu aizņēma ērti divāni ar galdiņiem vai bez tiem, kur ļaudis sēdēja un tērzēja, un nelielas zonas, kurās varētu pavērot kaut ko izklaidējošu, spēlēt spēles vai ieturēt maltīti. Protams, bija arī daudz logu, pa kuriem lūkoties lejup uz Zemi, uz citām Pupas platformām un kabeļiem vai augšup uz Koloniālo staciju.

Visā visumā platforma radīja iespaidu par patīkamu ekonomiskas viesnīcas foajē, kas piepeši uzšauts debesis pretī ģeostacionārajai orbītai. Vienīgā nelaime, ka atklātā plānojuma iekārtojumā bija grūti atrast paslēptuvi. Reiss nebija diez ko piepildīts — pārāk maz pasažieru, lai varētu iejukt un paslēpties drūzmā. Visbeidzot es nolēmu paķert kaut ko dzeramu kioskā tuvu platformas centram, aptuveni iepretim Leona izvēlētajai vietai. Ņemot vērā pārredzamību, tā bija labākā izdevība izvairīties no viņa pēc iespējas ilgāk.

Leona apnicīgi atbaidošā izturēšanās padarīja fizisko attālināšanos no Zemes par kaitinošu piedzīvojumu, taču no emocionālā viedokļa aizceļošana bija pārsteidzoši viegla. Jau pirms gada biju nosvēries *par labu*

dienestam KAS — un atlikušajā laikā man vienīgi nācās nokārtot saistības un atvadīties. Kad pirms desmit gadiem mēs ar Ketiju pieņēmām lēmumu iestāties armijā, mēs pārrakstījām māju uz mūsu dēla Čārlija vārda, lai viņš varētu pārņemt īpašumtiesības bez testamenta apstiprinājuma. Nekāda cita vērtīga īpašuma mums ar Ketiju nebija, ja nu vienīgi visādi nieki, kādi uzkrājas dzīves laikā. Labākās mantas es pēdējā gada laikā lielākoties izdāļāju draugiem un tuviniekiem; ar pārējo lai vēlāk tiek galā Čārlijs.

Šķirties no cilvēkiem arī nebija daudz grūtāk. Uz manis pavēstītajiem jaunumiem ļaudis reaģēja ar skumjām un pārsteigumu, cits vairāk, cits mazāk — galu galā visiem ir zināms, ka, iestājoties Koloniju Aizsardzības spēkos, atgriešanās ceļa vairs nav. Taču tā arī nav gluži miršana. Ir zināms, ka tu vēl esi dzīvs, tikai uzturies kaut kur citur; sasodīts, varbūt pēc kāda laika viņi arī pametīs Zemi, un mēs atkal redzēsimies. Savā prātā spriežu, ka tā laikam ļautiņi jutās pirms simtiem gadu, kad to pazinas sakāpa ratos un devās mežonīgo rietumu virzienā. Viņi paraudāja, pailgojās un atgriezās pie saviem ikdienas darbiem.

Lai nu kā — par savu nodomu doties prom es pavēstīju veselu gadu iepriekš. Atliku likām pietika laika pateikt to, kas sakāms, nokārtot lietas un salīgt mieru. Šā gada laikā sarīkoju vairākas pasēdēšanas ar veciem draugiem un tuviniekiem, lai vēl pēdējo reizi pabakstītu vecās vainas un pelnus, un gandrīz ikreiz tas beidzās labi. Pāris reižu es lūdzu piedošanu, kaut arī par konkrēto nodarījumu nejutos īpaši vainīgs, un vienā gadījumā attapos esam gultā ar cilvēku, ko citos apstākļos labprātāk nebūtu darījis. Taču jādara tas, kas jādara, lai palicējiem radītu pabeigtības sajūtu, tas viņiem atvieglo sirdi, un pašam tas arī necik nemaksā. Labāk atvaiņoties par kādiem ne pārāk nozīmīgiem pāridarījumiem un aizbraukt no Zemes ar laba vēlējumiem, nevis iecirsties un atstāt te nedraugu, kurš klusībā vēlē, lai citplanētieši tev izsūc smadzenes. Sauciet to par karmas apdrošināšanu.

Visvairāk es bažijos par Čārliju. Kā jau daždien tēvam un dēlam, mums bija savi kašķi — es nebiju pārāk uzmanīgs tēvs, un viņš nebija pārāk mērķtiecīgs dēls, taustījās un klaiņoja pa dzīvi, vēl būdams

trīsdesmitgadnieks. Toreiz, kad mēs ar Ketiju paziņojām par savu nodomu iestāties Spēkos, viņš burtiski eksplodēja dusmās. Viņš atgādināja, kā mēs protestējām pret Subkontinentālo karu. Viņš atgādināja, kā mēs viņam iegalvojām — varmācība nav risinājums. Viņš atgādināja, kā reiz piespriedām viņam mēnesi ilgu mājas arestu par to, ka kopā ar Bilu Jangu bija devies pašaudīt mērķi. Mēs ar sievu gan nospriedām, ka trīsdesmit piecus gadus vecam vīrietim celt augšā tādu aizvainojumu ir nedaudz ērmīgi.

Domstarpību izpausmēm lielā mērā punktu pielika Ketijas nāve, jo tad mēs abi nācām pie secinājuma, ka lielākā daļa mūsu strīdu vienkārši ir maznozīmīgi; es biju atraitnis, viņš — vecpūsis, un kādu laiku mēs viens otram bijām vienīgie tuvie cilvēki. Bet drīz vien viņš satika Lisu, apprecēja viņu, aptuveni gadu vēlāk kļuva par tēvu un tika pārvēlēts mēra amatā — un tas viss šķietami notika vienas trakas dienas laikā. Čārlijs atvērās vēlu, taču uzplauka spoži. Mums ar viņu bija sava pasēdēšana, kuras laikā es par šo to palūdzu piedošanu (neliekuļoti) un ne mazāk sirsnīgi uzsvēru, cik ļoti lepojos ar to, kāds viņš ir kļuvis. Pēc tam sēdējam uz manas mājas terases ar alu rokās, vērojām, kā mans mazdēls Adams pagalmā trenējas beisbolā, un ilgu, jauku laiku tērzejām par visu ko nesvarīgu. Šķīrāmies mēs labi un ar mīlestību, un tieši tā jābūt starp tēviem un dēliem.

Kavēdamies pie kioska, es auklēju saujā kokakolu un gremdējos pārdomās par Čārliju un viņa ģimeni. Tajā brīdī izdzirdēju rešņo Leona balsi, kurai sekoja klusa atbilde spalgākā balstiņā. Tomēr palūrēju gar kioska sienu. Acīmredzot Leons bija iespiedis stūrī kādu nabaga sievieti un neapšaubāmi uzmācās viņai ar kārtējo debilo teoriju, kuru viņa vēršgaļas apstulbinātais smadzeņu stumbrs tobrīd sludināja. Manu vēlmi slēpties pārmāca bruņnieciskums — es devos iejaukties.

“Es tikai *saku!*” Leons plijās virsū sarunbiedrei. “Tas nav īsti *godīgi*, ka jums, man un visiem pārējiem amerikāņiem bezmaz jālien zem *zemes*, lai tiekam pie izdevības aizbraukt, bet visi tie sīkie hindī tiek aizšlepēti uz jaunajām pasaulēm, kad pienāk *vairošanās* vecums. Un tas ir baigi ātri. Tas nu nemaz nav *godīgi*. Jums tas liekas *godīgi?*”

“Nē, tas nešķiet sevišķi *godīgi*,” sieviete atteica. “Bet viņi arī diez vai uzskatītu par *godīgu* to, ka mēs noslaucījām Ņūdeli un Mumbaju no zemes virsas.”

“Nu, bet tieši to es saku!” Leons iesaucās. “Mēs tiem punktpierēm uzmetām atombumbu! Mēs tai karā *uzvarējām*! Ja uzvar, tad jābūt kaut kādai *jēgai*. Bet, redz, kā sanācis. Viņi *zaudēja*, bet drīkst kolonizēt Visumu, toties *mēs* tur tiekam vienīgi tad, ja piesakāmies viņus sargāt. Atvaino, ja to atgādinu, bet — vai Bībelē nav teikts “lēnprātīgie iemantos pasauli”? Es teiktu, ka zaudējums karā, velns un elle, liecina, ka esat sasodīti *lēnprātīgi*!”

“Manuprāt, tās frāzes nozīme ir pavisam cita, nekā tu domā, Leon,” pieiedams abiem klāt, es iejaucos sarunā.

“Džon! Re, šis vīrs gan saprot, ko saku!” Leons smīknēja, uzlūkodams mani.

Sieviete pagriezās pret mani. “Jūs šo kungu pazīstat?” viņa vaicāja man, ar slēptu pieskaņu balsi liekot manīt — ja Leons ir mans paziņa, tad ar mani kaut kas noteikti nav kārtībā.

“Mēs iepazīnāmies pa ceļam uz Nairobi,” es paskaidroju, vieglītēm pacēlis uzaci, tā apliecinot, ka no brīva prāta tādu ceļabiedru vis neizvēlētos. “Mani sauc Džons Perijs,” es iepazīstināju ar sevi.

“Džesija Gonsalesa,” viņa atsaucās.

“Burvīgi!” es attraucu un tad pievērsos Leonam, skaidrodams: “Leon, tu neesi pareizi sapratis. Citāts patiesībā ir no Kalna sprediķa, un tas skan: “*Svētīgi* ir lēnprātīgie, jo viņi iemantos zemi.” Zemes iemantošana patiesībā domāts kā atalgojums, nevis sods.”

Samirkšķinājis acis, Leons nosprauslājās. “Pat ja tā — mēs viņus *pieveicām*. Notēsām tās brūnās pakaļas. *Mums*, nevis viņiem, vajadzētu kolonizēt Visumu.”

Es jau dziros atbildēt, taču Džesija mani apsteidza. “Svētīgi taisnības dēļ vajātie, jo tiem pieder Debesu valstība,” viņa uzrunāja Leonu, taču iesāņus pašķielēja uz mani.

Leons kādu brīdi blenza uz mums abiem.

“Jūs taču to nedomājat *nopietni*!” viņš izsaucās pēc brīža. “*Bībelē* nekas nav teikts par to, ka *mums* būtu lemts kvernēt uz Zemes, kamēr

galaktiku pārpilda bariņš *brūnādaino*, kuri pat, iedomājies tik, *netic* Jēzum. Un tur nepavisam nekas nav teikts par to, ka mums tie sīkie kverplī būtu tikmēr *jāsargā*. Kungs tētīt, mans dēls arī piedalījās tai karā! Kāds punktpiere viņam atšāva vienu pautu. *Pautu!* Tie kuņas dēli dabūja, ko ir *pelnijuši!* Vai *man* tagad būtu ar *prieku* jāglābj tie nožēlojamie salašņas kolonijās tur, augšā?”

Džesija piemiedza man ar aci. “Vai uzņemsieties šo?”

“Ja neiebilstat,” es attraucu.

“O, it nemaz,” viņa bija ar mieru.

“Bet es jums saku: mīliet savus ienaidniekus,” es citēju. “Darriet labu tiem, kas jūs ienīst, un lūdziet Dievu par tiem, kas jūs vajā un godu laupa; ka jūs topat sava Debesu Tēva bērni, jo Viņš liek Savai saulei uzlēkt pār ļauniem un labiem un liek lietum līt pār taisniem un netaisniem.”

Leons pietvīka sarkans kā vēzis.

“Jums abiem tie ķirbji uz pleciem ir pilnīgā pakaļā!” vīrietis izgrūda un aizdimdināja prom, cik vien žigli taukums ļāva.

“Paldies tev, Jēzu!” es izgrūdu. “Un šoreiz es to saku burtiskā nozīmē.”

“Jums gan pēc Bībeles citātiem nav kabatā jāmeklē,” Džesija noteica. “Vai agrākajā dzīvē bijāt mācītājs?”

“Nē,” es atteicu. “Taču manā pilsētā bija divi tūkstoši iedzīvotāju un piecpadsmit baznīcu. Bija vēlams apgūt vietējo saziņas valodu. Turklāt nav jābūt reliģiozām, lai spētu novērtēt Kalna sprediķi. Bet kāds ir jūsu aizbildinājums?”

“Katoļu skolas reliģijas stundas,” sieviete sacīja. “Desmitajā klasē valkāju goda lenti par pantu iegaumēšanu. Pārsteidzoši, ko prāts spēj glabāt sešdesmit gadus, kaut arī beidzamā laikā, iznākot no veikala, es nevaru atcerēties, kur atstāju auto.”

“Lai nu kā būdams, lūdzu piedošanu Leona vietā,” es bildu. “Lai arī viņu pazīstu maz, tomēr pietiekami, lai apjaustu, ka viņš ir pamuļķis.”

“Netiesājiet, lai jūs netaptu tiesāti,” Džesija citēja un paraustīja plecus. “Lai gan viņš tikai pateica skaļi to, kas daudziem ir prātā. Pēc manām domām, tas ir stulbi un nepareizi, tomēr neapgalvošu, ka neizprotu tādu

domāšanu. Žēl, ka nav cita ceļa uz kolonijām, kā vien gaidīt visu dzīvi un šā nolūka dēļ iestāties armijā. Ja man būtu bijusi iespēja vēl jaunībā kļūt par kolonisti, es to izvēlētos.”

“Tātad jūs nealkstat pēc piedzīvojumiem armijā?” es apjautājos.

“Skaidrs, ka nē,” nedaudz nicīgā tonī atteica Džesija. “Vai *jūs* iestāties tāpēc, ka jums ir liela vēlme karot?”

“Nē,” es atzinu.

Sieviete pamāja. “Es arī ne. Un lielākā daļa mūsējo ir līdzīgās domās. Jūsu draugs Leons katrā ziņā neiestājās tāpēc vien, lai būtu armijā — viņš taču neieredz tos, kuri mums būs jāsargā. Ļaudis iestājas armijā tādēļ, ka nav gatavi mirt un nevēlas novecot. Viņi aiziet armijā tādēļ, ka aiz zināma gadu sliekšņa dzīve uz Zemes nav saistoša. Vai arī tādēļ, lai pirms nāves apskatītu neredzētas pasaules. Es, piemēram, iestājos armijā tieši tādēļ. Mani nesaista karošana vai jaunības atgūšana. Es tikai gribu redzēt, kā izskatās *citur*.”

Viņa pagriezās un paraudzījās ārā pa logu.

“Protams, ir ērmi dzirdēt tādus vārdus no pašas mutes. Vai zināt, līdz vakardienai es ne reizi dzīvē nebiju izbraukusi ārpus sava Teksasas štata!”

“Nepārdzīvojiet tā,” es mierināju. “Teksasas štats *ir* plašs.”

Sieviete pasmaidīja. “Pateicos. Patiesībā es nemaz tā nepārdzīvoju. Taču divaini tas vienalga ir. Bērnībā es mēdzu lasīt sērijas “Jaunais kolonists” romānus, skatīties seriālus un sapņot par to, kā es audzēšu Arktura liellopu ganāmpulku un izcīnīšu kaujas ar nešpetnajiem zemestārpiem Gamma Prīma kolonijā. Paaugoties es dabūju zināt, ka kolonisti nāk no Indijas, Kazahstānas un Norvēģijas, valstīm, kuras nespēj uzturēt visu savu populāciju, un, tā kā esmu dzimusi Amerikā, es netikšu prom. Vēl uzzināju, ka patiesībā nepastāv ne Arktura liellopi, ne zemestārpi! Divpadsmit gadu vecumā biju ļoti vilusies, kad to uzzināju.”

Džesija atkal paraustīja plecus.

“Es uzaugu Sanantonio pilsētā, “aizbraucu” studēt Teksasas universitātē un tad atkal iestājos darbā Sanantonio. Pēc kāda laika apprecējos, un mēs pavadījām atvaļinājumus Meksikas līča piekrastē. Mēs ar vīru

bijām nodomājuši atzīmēt mūsu trīsdesmito kāzu jubileju Itālijā, taču tā arī neaizbraucām.”

“Kāds bija iemesls?”

Sarunbiedre pasmējās. “Viņa *sekretāre* bija iemesls. *Viņi* abi aizbrauca uz Itāliju nosvinēt medusmēnesi. Es paliku mājās. No otras puses — viņi abi Venēcijā saindējās ar gliemenēm, tāpēc labi vien ir, ka es nekur nebraucu. Taču pēc tam pārāk nebēdāju par ceļošanu. Es zināju, ka iestāšos armijā un došos prom, cik vien drīz varēšu, un tā arī notika, un te nu es esmu. Lai gan tagad *gan* es nožēloju, ka tik maz esmu ceļojusi. Es atlidoju ar *Delta* no Dalasas uz Nairobi. Tas bija *aizraujoši*. Žēl, ka tādu lidojumu es pieredzēju tikai vienu reizi mūžā. Nemaz nerunājot par šo...” Viņa pameta ar roku uz GarāsPupas kabeļiem aiz loga. “Ne sapņos nerādījās, ka būs izdevība ar šo braukt. Starp citu, uz *kā* turas šis kabelis?”

“Uz ticības,” es teicu. “Jūs ticat, ka tas nesabruks, un tālab tas nesabruks. Pacientieties pārāk nenokauties ar tādām domām, citādi mums visiem ir vāks!”

“Es savukārt ticu, “Džesija uztvēra, “ka šeit ir iespējams dabūt kaut ko ēdamu. Vai piebiedrosieties man?”

“Ticība!” atkārtoja Harijs Vilsons un iesmējās. “Nu, var jau būt, ka šo kabeli *notur* ticība. Fizikas pamatprincipi katrā ziņā te nav iesaistīti.”

Harijs Vilsons bija pievienojies mums ar Džesiju, kamēr ieturējāmies pie galdiņa.

“Izskatās, ka jūs viens otru pazīstat, un tādā ziņā jums abiem ir priekšrocība pār visiem pārējiem,” pienākdams pie galda, viņš paziņoja. Mēs uzaicinājām viņu piesēst, un viņš ar pateicību pieņēma piedāvājumu. Jaunpienācējs pastāstīja, ka divdesmit gadus esot pasniedzis fiziku Blūmingtonas vidusskolā Indianas štatā, un visu šā brauciena laiku GarāPupa viņu varen intriģēja.

“Ko jūs domājat, teikdams, ka to nenotur fizika?” tincināja Džesija. “Ticiet man — tie nav vārdi, kurus es patlaban gribētu dzirdēt.”

Harijs pasmaidīja. “Es atvainojos. Teikšu citiem vārdiem — fizika neapšaubāmi palīdz noturēt šo GaroPupu. Taču tā nav nekāda prastā,

visiem saprotamā fizika. Te norisinās daudz kas tāds, kas uz Zemes virsas šķistu neizprotams.”

“Jūtu, ka gaidāma fizikas lekcija,” es nenocietos.

“Es gadiem ilgi mācīju pusaudžiem fiziku,” atgādināja Harijs un izķeksēja no kabatas nelielu piezīmju grāmatiņu un pildspalvu. “Ticiet man, tas nebūs sāpīgi. Tā, palūkojieties.”

Harijs ņēmās zīmēt apli lapas apakšā.

“Tā ir Zeme. Un šī...” viņš uzvilka mazāku apli lapas vidū, “... ir Koloniālā stacija. Tā riņķo ģeostacionārā orbītā — tas nozīmē, ka tā vienmēr atrodas vienā un tai pašā vietā attiecībā pret zemeslodi. Tā vienmēr karājās virs Nairobi. Tiktāl bilde skaidra?”

Mēs pamājām.

“Tā. Redziet, šīs konstrukcijas pamatā ir doma, ka Koloniālo staciju un Zemi savieno “GarāPupa” — kabeļi, tādi, kā aiz loga, un vairākas lifta kabīnes — tādas, kurā atrodamas mēs —, kas braukā augšup lejup.”

Harijs uzzīmēja līniju, kas apzīmēja kabeli, un aplīti, kas apzīmēja mūsu kabīni.

“Pamatdoma ir tāda — lifta kabīnēm, kas iekārtas šajos kabeļos, nav jāsasniedz tāds ātrums, kāds nepieciešams kosmosa raķetei ar moduļiem, lai izrautos no atmosfēras un nonāktu zemeslodes orbītā. Tas ir labi, jo tieši tāpēc lidojuma laikā uz Koloniālo staciju mēs nejūtamies tā, it kā mums uz krūtīm būtu uzkāpis zilonis. Gana vienkārši.”

“Tikai lieta tāda, ka GarāPupa nepakļaujas parastajām fizikas prasībām, kā tas pienāktos klasiskam pupas stādam, kurš no Zemes aizstiepj kosmosā. Kaut vai tādēļ, ka...” Harijs novilka vēl vienu līniju, garām Koloniālajai stacijai līdz pat lapas augšmalai, “...Koloniālajai stacijai nevajadzētu atrasties GarāsPupas *galā*. Dažādu iemeslu dēļ, kuri saistīti ar masas līdzsvaru un orbitālo dinamiku, vajadzētu būt vēl vienam kabelim, kas aizstiepj desmitiem tūkstošu jūdžu viņpus Koloniālajai stacijai. Iztrūkstot šādam atsvaram, jebkura GarāPupa jau pēc definīcijas būs nestabila un bīstama.”

“Un jūs apgalvojat, ka šī tāda nav,” iejautājos.

“Tā ne tikai *nav* nestabila, bet piedevām tā ir drošākais cilvēces izstrādātais pārvietošanās veids,” norādīja Harijs. “GarāPupa vairāk nekā gadsimtu tiek ekspluatēta bez pārtraukuma. Tas kolonistiem ir vienīgais aizbraukšanas punkts. Ne reizi nav fiksēts neviens negadījums, nedz arī materiālu atteice, kas būtu saistīta ar nestabilitāti. Protams, visiem zināms, ka pirms gadiem četrdesmit bija mēģinājums GaroPupu uzspriecināt, taču tā bija sabotāža un nebija saistīta ar GarāsPupas fizisko konstrukciju. Pati GarāPupa ir pārsteidzoši stabila jau kopš izveides. Taču saskaņā ar fizikas pamatlikumiem tādai tai nav jābūt.”

“Tad uz kā šī konstrukcija turas?” Džesija neatlaidās.

Harijs atkal pasmaidīja. “Re, tur jau tas jautājums, vai ne?”

“Gribat teikt, ka nezināt?” Džesija prašņāja.

“Es nezinu,” Harijs atzinās. “Bet tas pats par sevi nav satraukuma vērts, jo es esmu — pareizāk sakot, biju — vienīgi vidusskolas fizikas skolotājs. Tomēr, cik man zināms, nevienam *citam* arī nav diži lielas nojaušanas, kā tā darbojas. Tas ir, uz Zemes. Koloniālā Savienība, bez šaubām, to zina.”

“Bet kā tas ir iespējams?” es nesapratu. “Dieva dēļ, GarāPupa ir ekspluatācijā jau veselu gadsimtu. Neviens nav papūlējies izdibināt, kā tā patiesībā darbojas?”

“*To gan es neapgalvoju,*” Harijs atteica. “Skaidrs, ka ir bijuši mēģinājumi. Un tas jau nav arī nekāds gadiem glabāts noslēpums. GarāsPupas būvēšanas laikā valstu valdības un žurnālisti pieprasīja informāciju par tās darbības principiem. Koloniālā Savienība būtībā paziņoja: “paši izdomājiet”, un ar to viss beidzās. Kopš tā laika fiziķu aprindas laužas šo mīklu atrisināt. Tā ir nodēvēta par “Garās pupas problēmu.”

“Nav īpaši oriģināls nosaukums,” es piezīmēju.

“Nu, fiziķi pietaupta iztēli citiem jautājumiem,” Harijs iesprauslājās. “Būtiskais ir cits — tā *nav* atrisināta galvenokārt divu iemeslu dēļ. Pirmais ir tāds, ka tas ir neiedomājami sarežģīti — es jau minēju masas jautājumu, bet pastāv vēl arī citi aspekti, piemēram, kabeļa stiprums, GarāsPupas svārstības, ko izraisa vētras un citas atmosfēras parādības, un kaut vai kabeļu diametrs, kas pakāpeniski sašaurinās. Jebkura no šim

problēmām īstajā pasaulē būtu ārkārtīgi grūti atrisināma — izprātot tās visas vienlaikus ir neiespējami.”

“Kāds ir otrs iemesls?” iejaucās Džesija.

“Otrs iemesls ir tāds, ka nav nekāda iemesla to darīt. Pat ja mēs atminētu, kā uzbūvēt šādu konstrukciju, mēs nevarētu *atļauties* tās būvniecību.” Harijs atspiedās ar muguru pret atzveltni. “Pirms darba skolā es strādāju *General Electric* civilās celtniecības nodaļā. Tolaik mēs strādājām pie *SubAtlantic* dzelzceļa līnijas, un viens no maniem pienākumiem bija izpētīt agrākos projektus un projektu piedāvājumus, meklējot tehnoloģijas vai praksi, kuru varētu pielietot *SubAtlantic* projektā. Tāda kā cerība uz dieva palīdzību kaut jēlkādā izmaksu samazināšanā.”

“Tā projekta dēļ *General Electric* cieta bankrotu, vai ne?” es ievaicājos.

“Nu jūs saprotat, kādēļ bija nepieciešams samazināt izmaksas,” Harijs apstiprināja. “Un kādēļ es sāku strādāt skolā. Pēc tā projekta *General Electric* nevarēja atļauties algot nedz mani, nedz arī kādu citu. Lai nu kā, izskatījis vecos piedāvājumus un ziņojumus, nonācu pie slepenas informācijas un kāda ziņojuma, kura temats bija GarāPupa. ASV valdība bija iesaistījusi *General Electric* trešo pušu priekšizpētē ar nodomu rietumu puslodē būvēt savu GaroPupu; bija iecere attīrīt Amazones mežos platību Delaveras štata lielumā un uztupināt konstrukciju tieši uz ekvatora.”

“Bet *General Electric* silti ieteica par tādu domu aizmirst,” viņš atzina, “Piedāvājumā bija sacīts, ka, pat pieļaujot iespēju par vērienīgiem tehnoloģiskiem atklājumiem nākotnē — no kuriem lielākā daļa *joprojām* nav rasti, un neviens no tiem nav pat pietuvojis tehnoloģijām, kuras būtu jāpielieto šīs GarāsPupas radīšanā —, arī tad izbūves budžets *trīs reizes* pārsniegtu Savienoto Valstu ekonomikas viena gada valsts kopproduktu. Tas pieņemot, ka projekta izmaksas nebūtu lielākas par paredzēto budžetu, lai gan, protams, ir gandrīz pilnīgi skaidrs, ka būtu gan. Tas notika pirms divdesmit gadiem, un ziņojums, kuru es uzgāju, jau tobrīd bija desmitgadi vecs. Tomēr nedomāju, ka izmaksas kopš tā laika būtu īpaši gājušas mazumā. Tādēļ jaunas GarāsPupas netiek apspriestas — ir citi, lētāki paņēmieni, kā nogādāt orbītā cilvēkus un materiālus. *Daudz* lētāki.”